Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
D. SPIELMANN
представено на 1 август 2025 година[1]

Дело C-313/25 PPU [Adrar][i]

GB
срещу
Minister van Asiel en Migratie

(Преюдициално запитване, отправено от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond
(Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд, Нидерландия)

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Имиграционна политика — Връщане на незаконно пребиваващи в държава членка граждани на трети страни — Директива 2008/115/ЕС — Изпълнение на решение за връщане — Член 5 — Принцип на забрана за връщане — Висш интерес на детето и семеен живот — Член 15 — Задържане с цел извеждане — Контрол на спазването на условията за законосъобразност на това задържане“

Въведение

1. Спазването на принципа на забрана за връщане, абсолютен принцип, отразяващ една от основните ценности на Съюза и на държавите членки, както и на интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115/ЕО[2], повдига деликатни въпроси, когато положението на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна се промени след приемането на решение за връщане, станало окончателно. Това е така по-специално когато съдебният орган, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането на такъв гражданин, посочва, че този принцип и тези интереси не са били изтъкнати или разгледани преди това в хода на процедурата за връщане.

2. Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на член 5, член 13, параграфи 1 и 2 и член 15 от Директива 2008/115, които гарантират съответно спазването на принципа на забрана за връщане и на някои интереси на незаконно пребиваващите граждани на трети страни, ефективната съдебна защита по отношение на свързаните с връщане решения, както и строгите условия и ред за приемане на мярка, включваща лишаване от свобода.

[1] Език на оригиналния текст: френски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

[2] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98).

3. Запитването е отправено от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд, Нидерландия) в рамките на спор между GB и Minister van Asiel en Migratie (министър по въпросите на убежището и миграцията, Нидерландия, наричан по-нататък „министърът“) във връзка с решението на последния за задържане на GB с оглед на неговото извеждане в изпълнение на заповед за връщане.

Правна уредба

Правото на Съюза

4. Член 5 от Директива 2008/115, озаглавен „Принцип на „забрана за връщане“, висши интереси на детето, семеен живот и здравословно състояние“, гласи:

„При прилагането на настоящата директива държавите членки надлежно вземат предвид:

а) висшите интереси на детето;

б) семейния живот;

в) здравословното състояние на засегнатия гражданин на трета страна,

и спазват принципа на „забрана за връщане“.

5. Член 9 от тази директива е озаглавен „Отлагане на извеждането“ и параграф 1, буква а) от него предвижда:

„1. Държавите членки отлагат извеждането:

а) когато това би нарушило принципа на „забрана за връщане“ […]“.

6. Член 13 от посочената директива е озаглавен „Средства за защита“ и параграфи 1 и 2 от него предвиждат:

„1. Засегнатият гражданин на трета страна има право на ефективни средства за защита, които му позволяват да обжалва или да иска преразглеждане на решенията, свързани с връщане, посочени в член 12, параграф 1, пред компетентен съдебен или административен орган, или пред компетентен орган, съставен от членове, които са безпристрастни и чиято независимост е гарантирана.

2. Посоченият в параграф 1 орган има правомощието да преразглежда решенията за връщане, посочени в член 12, параграф 1, включително възможността за временно спиране на принудителното им изпълнение, освен ако временното спиране не е вече приложимо съгласно националното законодателство“.

7. Член 15 от същата директива е озаглавен „Задържане“ и параграфи 1—5 от него предвиждат:

„1. Освен ако в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки, държавите членки могат да задържат гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, само за да се подготви връщането и/или да се извърши процес[ът] на извеждане, и по-специално когато:

а) е налице опасност от укриване; или

б) засегнатият гражданин на трета страна избягва или възпрепятства подготовката на връщането или процеса по извеждането.

Всяко едно задържане е за възможно най-кратък срок и продължава единствено по време на процедурите по извеждане и при надлежно изпълнение на тези процедури.

2. Задържането се постановява от административните или съдебните власти.

Задържането се постановява в писмен вид и включва фактическите и правните основания.

Когато е постановено задържане от административни органи, държавите членки:

а) или осигуряват бърз съдебен контрол на законността на задържането, който се осъществява във възможно най-кратък срок след началото на задържането;

б) или предоставят на съответния гражданин на трета страна правото да започне производство, при което решението за законността на задържането подлежи на бърз съдебен контрол, при който съдът се произнася във възможно най-кратък срок след започването на съответното производство. В такъв случай държавите членки уведомяват незабавно засегнатия гражданин на трета страна относно възможността да започн[е] подобно производство.

Засегнатият гражданин на трета страна се освобождава незабавно, в случай че задържането се окаже незаконно.

3. Във всеки един случай задържането се преразглежда през разумни интервали или по молба на засегнатия гражданин на трета страна, или служебно. В случай на продължителни срокове за задържане актовете по преразглеждане подлежат на съдебен контрол.

4. Когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в параграф 1 условия, задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно.

5. Задържането продължава, докато съществуват посочените в параграф 1 условия и то е необходимо, за да се гарантира успешно извеждане. Всяка държава членка определя максимална продължителност за задържане, която не може да надвишава шест месеца“.

Нидерландското право

8. Член 59, параграф 1, буква а) от Vreemdelingenwet 2000 (Закон за чужденците от 2000 г.) от 23 ноември 2000 г. (Stb. 2000, бр. 495), в редакцията му, приложима към спора в главното производство, гласи:

„Ако е необходимо по съображения за обществен ред или национална сигурност, [министърът] може да разпореди задържането с оглед на извеждането на незаконно пребиваващ чужд гражданин“.

Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

9. На 11 септември 2024 г. GB, който посочва, че е алжирски гражданин, подава молба за международна закрила в Нидерландия. Той не се явява на интервюто относно причините за тази молба.

10. С решение от 7 октомври 2024 г. министърът отхвърля молбата и приема решение, което се счита едновременно за решение за връщане (наричано по-нататък „решението за връщане“). Тъй като GB не обжалва в определения за това срок, решението за връщане влиза в сила, а GB не изпълнява доброволно произтичащото от него задължение за връщане.

11. На 26 март 2025 г. GB е прехвърлен от френските органи в Нидерландия на основание на Регламент (ЕС) № 604/2013, т.нар. Регламент „Дъблин III“[3]. Тогава GB е задържан на основание член 8 от Директива 2013/33/ЕС за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила[4].

12. На същата дата GB подава последваща молба за международна закрила в Нидерландия, което води до спиране на изпълнението на решението за връщане. Той заявява също, че се опасява от сериозна опасност да бъде подложен на нечовешко или унизително отношение или наказание, ако се върне в Алжир. На 7 април 2025 г. GB е изслушан във връзка с причините за тази молба и е уведомен за намерението посочената молба да бъде отхвърлена като явно неоснователна. На 9 април 2025 г. GB оттегля молбата си преди произнасянето по нея. Така спирането на изпълнението на решението за връщане се прекратява по силата на закона.

13. На 10 април 2025 г. мярката за задържане, наложена на 26 март 2025 г. въз основа на член 8 от Директива 2013/33, е отменена. На основание член 15 от Директива 2008/115 обаче е постановена друга мярка за задържане по отношение на GB с цел извеждането му в Алжир в изпълнение на решението за връщане. По време на изслушването преди това задържане, състояло се същия ден, GB заявява, че се опасява, че ще бъде подложен на нечовешко или унизително отношение или наказание, ако се върне в Алжир, и че е баща на дете, родено във Франция на 18 септември 2024 г., за което желае да се грижи.

[3] Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31).

[4] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96).

14. На 16 април 2025 г. GB обжалва задържането пред Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд), който е запитващата юрисдикция.

15. Тази юрисдикция иска да установи дали съгласно правото на Съюза, когато проверява дали са спазени условията за законосъобразност на задържането, е длъжна при необходимост служебно да извърши преценка дали принципът на забрана за връщане и интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115, не допускат извеждането на GB в Алжир, ако са налице релевантни обстоятелства и факти, които са възникнали или са станали известни след приемането на решението за връщане, станало окончателно.

16. Тя посочва, че съгласно нидерландското право и съдебната практика на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет, Нидерландия)[5] на запитващата юрисдикция е забранено да извършва такава преценка. Според нея това не би било така единствено в случай че е подадена самостоятелна жалба срещу решението за връщане и проверката на задържането, както и проверката на решението за връщане се извършват в рамките на едно и също производство.

17. Запитващата юрисдикция обаче счита, че е единственият съдебен орган, който може да прецени дали извеждането на GB в Алжир е съвместимо с принципа на забрана за връщане и с интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115.

18. Запитващата юрисдикция отбелязва, че всъщност в нито един момент не е била извършена преценка дали този принцип и тези интереси допускат извеждането на GB. По-специално, такава преценка не била извършена при приемането на решението за връщане, тъй като GB не се явил на интервюто във връзка с молбата му за международна закрила. Освен това, тъй като решението за връщане не било обжалвано, законосъобразността му не била проверена впоследствие от съдебен орган.

19. Според тази юрисдикция при задържането на GB с оглед на неговото извеждане също не е извършена преценка на принципа на забрана за връщане и на интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115, въпреки че по време на изслушването преди задържането му на 10 април 2025 г., GB по същество се е позовал на значителна промяна в обстоятелствата, като е посочил опасенията си от нечовешко или унизително отношение или наказание в случай на връщането му в Алжир и е заявил, че желае да се грижи за детето си.

20. Такава преценка според запитващата юрисдикция не може да бъде направена на друг етап от производството. Тя счита, че нидерландската правна уредба всъщност не предвижда проверка или периодично преразглеждане на решението за връщане с оглед на принципа на забрана за връщане или на интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115, дори ако е изтекъл известен период от време от приемането на това решение до неговото изпълнение. Това не би било така само в случаите, когато друга трета държава е определена като държава на връщане или когато е взето решение след подаване на молба за международна закрила или молба за издаване на разрешение за пребиваване съгласно националното право.

[5] В преюдициалното запитване запитващата юрисдикция цитира решения на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет) № 201904771/2/V3 от 26 юли 2023 г. (NL:RVS:2023:2829) и № 202204434/1/V3 от 12 декември 2023 г. (NL:RVS:2023:4578).

21. Запитващата юрисдикция отбелязва още, че нидерландската правна уредба не предвижда самостоятелен способ за защита срещу изпълнението на влязло в сила решение за връщане. Така незаконно пребиваващ гражданин на трета страна можел единствено да подаде жалба по административен ред срещу предвидено и планирано „ефективно извеждане“, след като му бъдат съобщени датата и часът на извеждането. Такава жалба обаче не позволявала да се предотврати евентуално неоснователно задържане. Запитващата юрисдикция посочва също, че съгласно съдебната практика на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет) тя е възможна само „ако положението към момента на ефективното извеждане дотолкова се различава от положението към момента на решението, породило правомощието за ефективно извеждане, че повече не може безусловно да се счита, че е налице законосъобразност на намерението за ефективно извеждане“. Освен това жалбата следва да се отнася само до реда и условията за изпълнение на решението за връщане и да не налага извършването на преценка относно принципа на забрана за връщане или относно интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115[6].

22. Според запитващата юрисдикция, ако извеждането не може да се осъществи поради принципа на забрана за връщане или интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115, задържането с цел извеждане не би било оправдано и не би отговаряло на целта си. В такъв случай съгласно член 15 от тази директива заинтересованото лице би следвало да бъде незабавно освободено. Поради това, преди гражданин на трета страна да бъде задържан с оглед на извеждането му, следвало да се провери дали извеждането е допустимо.

23. Ето защо запитващата юрисдикция иска от Съда да уточни дали правото на Съюза я задължава да извърши преценка на принципа на забрана за връщане и на интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115.

24. В това отношение запитващата юрисдикция твърди, че член 5 от тази директива, както е тълкуван в практиката на Съда[7], изисква от всички компетентни национални органи да спазват принципа на забрана за връщане на всички етапи на процедурата за връщане. Според запитващата юрисдикция задържането на гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане обаче води до прилагане на посочената директива и представлява „етап от процедурата за връщане“.

25. Запитващата юрисдикция счита освен това, че от член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2008/115, както и от практиката на Съда[8] следва, че решение за връщане може да съществува наред с отлагане на извеждането, така че наличието на прието преди това и евентуално влязло в сила решение за връщане не е пречка да се провери съвместимостта на извеждането в изпълнение на това решение с принципа на забрана за връщане.

26. Запитващата юрисдикция добавя, че правото на ефективни правни средства за защита, закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и конкретизирано в член 13, параграфи 1 и 2 от Директива 2008/115, изисква съдът, който следва да осъществи контрол дали са спазени условията за

[6] Решение на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет) № 201306899/1/V2 от 12 юни 2015 г. (NL:RVS:2015:1995).

[7] Запитващата юрисдикция се позовава по-специално на решение от 17 октомври 2024 г., Ararat (C-156/23, наричано по-нататък „решение Ararat“, EU:C:2024:892, т. 35).

[8] Запитващата юрисдикция се позовава на решения от 3 юни 2021 г., Westerwaldkreis (C-546/19, наричано по-нататък „решение Westerwaldkreis“, EU:C:2021:432), от 22 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Извеждане — Медицински канабис) (C-69/21, наричано по-нататък „решение Извеждане — Медицински канабис“, EU:C:2022:913), и решение Ararat.

законосъобразност на задържането с оглед на извеждането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна в изпълнение на решение за връщане, да може да провери дали принципът на забрана за връщане и интересите, посочени в член 5 от тази директива, не допускат такова извеждане. Според нея такъв подход е още по-необходим при липсата на друго ефективно средство за защита.

27. При тези обстоятелства Rechtbank den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 5, член 13, параграфи 1 и 2, както и член 15 от Директива 2008/115 във връзка с член 6, член 19, параграф 2 и член 47 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че когато проверява дали са спазени произтичащите от правото на Съюза условия за законосъобразност на задържането на гражданин на трета страна, съдебният орган е длъжен при необходимост служебно да се увери, че принципът на забрана за връщане допуска изпълнението на прието по-рано решение за връщане, във връзка с чието изпълнение е задържан този гражданин на трета страна?

2) Трябва ли член 5, член 13, параграфи 1 и 2, както и член 15 от Директива 2008/115 във връзка с членове 6 и 7, член 24, параграф 2 и член 47 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че когато проверява дали са спазени произтичащите от правото на Съюза условия за законосъобразност на задържането на гражданин на трета страна, съдебният орган е длъжен при необходимост служебно да се увери, че посочените в член 5 от Директива 2008/115 интереси допускат изпълнението на прието по-рано решение за връщане, във връзка с чието изпълнение е задържан този гражданин на трета страна?“.

28. Запитващата юрисдикция иска настоящото запитване да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

29. С решение от 21 май 2025 г. Съдът уважава това искане.

30. Писмени становища представят нидерландското правителство, GB и Европейската комисия. Тези страни излагат и своите устни становища в съдебното заседание, проведено на 1 юли 2025 г.

Анализ

Предварителни бележки

31. Целта на Директива 2008/115, видно от съображения 2 и 11 от същата, е да се установи ефективна политика за извеждане и репатриране, основана на общи стандарти и правни гаранции, с оглед на това съответните лица да бъдат връщани по хуманен начин и при пълно зачитане на техните основни права и на тяхното достойнство [9].

[9] Вж. решения от 5 юни 2014 г., Mahdi (C-146/14 PPU, наричано по-нататък „решение Mahdi“, EU:C:2014:1320, т. 38), от 19 юни 2018 г., Gnandi (C-181/16, наричано по-нататък „решение Gnandi“, EU:C:2018:465, т. 48), и решение „Извеждане — Медицински канабис“ (т. 88).

32. След като гражданин на трета страна попада, подобно на гражданина в главното производство, в приложното поле на тази директива, по принцип спрямо него трябва да се прилагат предвидените в нея общи стандарти и процедури за връщането му, и то докато престоят му не бъде евентуално узаконен [10]. В това отношение припомням, че когато е постановено с цел извеждане, задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна е предназначено само да гарантира ефективността на процедурата по връщане [11].

33. Тъй като всяко задържане на гражданин на трета страна представлява сериозна намеса в правото на свобода, закрепено в член 6 от Хартата, Съдът е уточнил, че правомощието, признато на компетентните национални органи, да задържат гражданите на трети страни, е строго регламентирано. Съответно мярка за задържане може да бъде постановена или продължена само при спазване на общите и абстрактни правила, които определят условията и реда за задържането, съдържащи се по-специално в член 15, параграф 1, параграф 2, втора алинея и параграфи 4—6 от Директива 2008/115 [12].

34. Така съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2008/115 лишаването от свобода, което представлява задържането на дадено лице с цел извеждане, може да бъде наложено само при спазване на определени материалноправни условия, които се отнасят до липсата на други по-леки мерки от задържането, както и до хипотезата, при която това извеждане може да бъде застрашено от поведението на съответното лице. Задържането трябва освен това да е за възможно най-кратък срок и да продължава само докато процедурите по извеждане са в ход и се изпълняват надлежно. Съгласно параграфи 3 и 4 от тази разпоредба това лишаване от свобода подлежи на преразглеждане през разумни интервали от време и се прекратява, когато се установи, че вече не съществува разумна възможност за извеждане, което трябва да се разбира като изискване за наличие на действителна възможност за успешно извеждане предвид максималните срокове на лишаване от свобода, предвидени в член 15, параграфи 5 и 6 от тази директива и задължителни за всички държави членки [13].

35. Когато стане ясно, че материалноправните условия, въз основа на които е постановено първоначалното решение за задържане на съответния гражданин, не са били или вече не са налице, или че е изтекъл максималният срок на задържане, съответното лице се освобождава незабавно, както впрочем законодателят на Съюза изрично посочва в член 15, параграф 2, четвърта алинея и параграф 4 от посочената директива [14].

36. Що се отнася до правото на задържаните граждани на трети страни на ефективна съдебна защита, в член 15, параграф 2, трета алинея от Директива 2008/115 се съдържат общи норми на Съюза относно съдебната защита. Съгласно тази разпоредба, която материализира в разглежданата област правото на ефективна съдебна защита, гарантирано

[10] Вж. решение Ararat (т. 33 и цитираната съдебна практика).

[11] Вж. в този смисъл решения от 6 октомври 2022 г., Politsei- ja Piirivalveamet (Задържане — Опасност от извършване на престъпление) (C-241/21, EU:C:2022:753, т. 31 и 32 и цитираната съдебна практика), и от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането) (C-704/20 и C-39/21, наричано по-нататък „решение Служебна проверка на задържането“, EU:C:2022:858, т. 74).

[12] Вж. в този смисъл решение от 10 март 2022 г., Landkreis Gifhorn (C-519/20, EU:C:2022:178, т. 62), решение „Служебна проверка на задържането“ (т. 72, 73 и 75—77 и цитираната съдебна практика), и решение от 4 октомври 2024 г., Bouskoura (C-387/24 PPU, EU:C:2024:868, т. 41—45).

[13] Вж. в този смисъл решение от 28 април 2011 г., El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, т. 40), и решение Mahdi (т. 60), в което Съдът препраща към решение от 30 ноември 2009 г., Кадзоев (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, т. 65).

[14] Вж. решение от 30 ноември 2009 г., Кадзоев (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, т. 60), решение „Служебна проверка на задържането“ (т. 79) и решение от 4 октомври 2024 г., Bouskoura (C-387/24 PPU, EU:C:2024:868, т. 44).

в член 47 от Хартата, всяка държава членка трябва да предвиди, когато задържането е разпоредено от административен орган, „бърз“ съдебен контрол върху законността му, било служебен, било по искане на съответното лице [15].

37. В настоящото дело с оглед на материалите по преписката възниква по-специално въпросът дали съдът, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, може или трябва да прецени дали принципът на забрана за връщане, от една страна, и интересите, посочени в член 5 от Директива 2008/115, и по-конкретно висшият интерес на детето и семейният живот, от друга страна, не допускат това извеждане, когато влязлото в сила решение за връщане е прието по отношение на този гражданин и задържането е постановено от административен орган, без те да бъдат предварително взети предвид. Именно в този ред ще разгледам последователно двата преюдициални въпроса, поставени от запитващата юрисдикция.

По първия въпрос

38. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество от Съда да установи дали членове 5 и 15 от Директива 2008/115 [16] във връзка с член 6, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че съдебният орган, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че принципът на забрана за връщане допуска това извеждане, когато този принцип не е бил взет предвид преди това.

39. Най-напред припомням, че принципът на забрана за връщане е основен принцип, залегнал в член 19, параграф 2 от Хартата, съгласно който „[н]икой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание“. Този принцип е свързан също така с член 18 от Хартата, в който е закрепено правото на убежище, както и с член 4 от Хартата относно забраната на изтезанията и на нечовешкото или унизително отношение или наказание и има абсолютен характер [17].

40. В рамките на Директива 2008/115 принципът на забрана за връщане е залегнал по-специално в заключителната част на член 5 от тази директива, която предвижда, че когато прилагат посочената директива, държавите членки трябва да спазват принципа на забрана за връщане [18].

[15] Вж. в този смисъл решение от 14 май 2020 г., Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU и C-925/19 PPU, наричано по-нататък „решение Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság“, EU:C:2020:367, т. 289), и решение „Служебна проверка на задържането“ (т. 81—83 и цитираната съдебна практика).

[16] Член 13 от Директива 2008/115, озаглавен „Средства за защита“, установява специално право на обжалване на решенията, свързани с връщане, посочени в член 12, параграф 1 от тази директива. В последната разпоредба обаче се посочват само решенията за връщане, решенията за забрана за влизане и решенията за извеждане. Следователно решенията за задържане не попадат в приложното поле на член 13 от тази директива.

[17] Вж. в този смисъл решение „Извеждане — Медицински канабис“ (т. 57), решение от 6 юли 2023 г., Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Бежанец, извършил тежко престъпление) (C-663/21, EU:C:2023:540, т. 36), и решение Ararat (т. 35, 36, 49 и 50).

[18] Принципът на забрана за връщане се съдържа и в член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2008/115, съгласно който държавите членки трябва да отложат извеждането, когато то би нарушило този принцип.

41. След това трябва да се отбележи, че от постоянната практика на Съда е видно, че с оглед на преследваната от него цел член 5 от Директива 2008/115 не може да се тълкува стеснително. Освен това той има директен ефект и следователно частноправен субект може да се позове на този член, а административните органи и съдилищата на държавите членки могат да го прилагат [19].

42. Накрая, що се отнася до последиците, които следва да се извлекат от принципа на забрана за връщане, предвиден в член 5 от Директива 2008/115, отбелязвам, че Съдът неколкократно е приемал, че този принцип не изключва системно приемането на решение за връщане и евентуално решение за извеждане по отношение на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна [20], а обосновава *само отлагането на неговото извеждане* в изпълнение на решението за връщане, както е предвидено в член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2008/115 [21].

43. Съдът обаче е посочил също, че когато възнамерява да приеме решение за връщане, компетентният национален орган трябва по-специално да следи за спазването на принципа на забрана за връщане [22]. В това отношение Съдът е уточнил, че член 5 от Директива 2008/115 задължава компетентния национален орган да спазва *на всички етапи на процедурата за връщане* принципа на забрана за връщане, така че тази разпоредба *не допуска* спрямо гражданин на трета страна да се приема *решение за връщане*, когато е установено, че по силата на принципа на забрана за връщане *извеждането* на този гражданин към предвидената държава на местоназначение е *изключено за неопределен срок* [23].

44. Съвсем наскоро Съдът отново е подчертал, че спазването на принципа на забрана за връщане е задължително *преди изпълнението* на решение за връщане. В случай че компетентният национален орган стигне до извода, че извеждането на съответния гражданин на трета страна го излага на сериозна опасност да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на нечовешко или унизително отношение или наказание, този орган трябва в съответствие с член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2008/115 *да отложи извеждането, докато продължава да съществува такава опасност*. Съдът е добавил, че спазването на този принцип е задължително *до* момента на *упражняване на съдебен контрол върху това изпълнение* [24].

[19] Вж. в този смисъл решения „Извеждане — Медицински канабис“ (т. 55) и Ararat (т. 35 и цитираната съдебна практика).

[20] Вж. решение Gnandi (т. 59—67).

[21] Вж. решение Westerwaldkreis (т. 58 и 59), в което Съдът препраща към заключението на генерален адвокат Pikamäe по дело Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:105, т. 87).

[22] Вж. решение от 11 декември 2014 г., Boudjlida (C-249/13, EU:C:2014:2431, т. 48 и 49), и решение Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (т. 118 и цитираната съдебна практика).

[23] Вж. в този смисъл решение „Извеждане — Медицински канабис“ (т. 55, 56 и 59). Съдът е постановил по същество, че това е така по-специално когато здравословното състояние на гражданина е особено тежко и връщането може само по себе си да породи за заинтересованото лице реална опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата. Той обаче е добавил, че член 7 от Хартата не може да задължи държава членка да се откаже от приемането на решение за връщане или на мярка за извеждане по отношение на гражданин само поради опасността от влошаване на здравословното му състояние в държавата по местоназначение, когато тези строги условия не са изпълнени (т. 60—71, 101 и 102). Вж. също решение от 6 юли 2023 г., Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Бежанец, извършил тежко престъпление) (C-663/21, EU:C:2023:540, т. 36 и 52), от което следва, че съответният гражданин би бил изложен на риск от изтезания или смърт при завръщане в страната си на произход (т. 21).

[24] Вж. в този смисъл решение Ararat (т. 38, 39 и 46 и цитираната съдебна практика).

45. За тази цел според Съда държавите членки трябва да позволят на съответните лица да се позоват на всяка промяна в обстоятелствата, настъпила след приемането на решението за връщане, която би могла да окаже значително въздействие върху преценката на положението им с оглед по-специално на член 5 от Директива 2008/115 [25].

46. Така Съдът е постановил, че когато след изтичането на определен период от време настъпи промяна в обстоятелствата, националният орган, преди да изпълни решението за връщане, трябва да извърши *актуализирана оценка* на рисковете гражданинът на трета страна да бъде изложен на абсолютно забранено от член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата третиране. Тази оценка, *която трябва да бъде отделна и самостоятелна спрямо оценката, извършена към момента на приемане на посоченото решение за връщане*, трябва да позволи на националния орган да *се увери, като вземе предвид всяка настъпила промяна в обстоятелствата, както и всяко ново, евентуално изтъкнато* от този гражданин на трета страна *обстоятелство*, че няма *сериозни и потвърдени основания* да се смята, че в случай на връщане в трета страна посоченият гражданин на трета страна би бил изложен на реална опасност в последната да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на нечовешко или унизително отношение. Всъщност само такава актуализирана оценка може да позволи на този орган да се увери, че извеждането отговаря на законовите изисквания, и по-специално на изискванията, определени в член 5 от Директива 2008/115 [26].

47. Освен това, като се произнася по задължението за служебна проверка на основание, свързано с нарушение на разпоредбите на Съюза, когато *съдебен орган проверява условията за законосъобразност на мярка за задържане, постановена от административен орган*, Съдът е приел, че съдебният орган трябва да е в състояние да *се произнесе по всички релевантни* за проверката на тази законосъобразност *фактически и правни обстоятелства* и да вземе предвид фактите и доказателствата, посочени от постановилия първоначалното задържане административен орган, както и доказателствата и съображенията, които евентуално са изложени пред него от съответното лице. Той трябва да разполага и с възможност да издири всички други релевантни за решението му факти и доказателства, ако прецени това за необходимо. За целта Съдът се позовава на важността на гарантираното с член 6 от Хартата право на свобода и на сериозността, с която това право се засяга със задържането, както и на изискването да се осигури високо равнище на съдебна защита [27].

48. От цялата съдебна практика, цитирана в точки 42—44 от настоящото заключение, следва, че член 5 от Директива 2008/115 изисква от държавите членки да спазват принципа на забрана за връщане „на всички етапи на процедурата“ до извеждането, което се състои във „физическото транспортиране извън държавата членка“ на съответното лице [28]. В зависимост от конкретните обстоятелства по всяко дело или от етапа на производството, на който се извършва проверката на реалната и сериозна опасност да се смята, че в случай на връщане гражданинът на трета страна ще бъде изложен на смъртно наказание,

[25] Вж. в този смисъл решения Gnandi (т. 64) и Ararat (т. 37).

[26] Вж. в този смисъл решение Ararat (т. 38).

[27] Вж. в този смисъл решение „Служебна проверка на задържането“ (т. 87 и 88). Отбелязвам, че по това дело Съдът освен това е посочил, че установената от законодателя на Съюза строга регламентация на задържането и на продължаването на мярка за задържане води до положение, което не във всяко отношение наподобява инициран и очертан от страните административносъдебен спор (т. 92 от решението). Вж. и заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по дело Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, т. 45).

[28] Вж. член 3, точка 5 от Директива 2008/115; вж. и заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по дело Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, т. 36).

изтезания, нечовешко или унизително отношение или наказание, принципът на забрана за връщане няма да допуска по отношение на този гражданин да бъде прието решение за връщане, или евентуално ще оправдава само отлагането на извеждането, докато продължава да съществува въпросната опасност.

49. В настоящия случай е безспорно, че на 7 октомври 2024 г. по отношение на жалбоподателя в главното производство е прието решение за връщане. Това решение е влязло в сила и нищо в преписката не позволява да се счита, че приемането на решението за връщане е било незаконосъобразно с оглед на принципа на забрана за връщане, въпреки че, тъй като жалбоподателят не се е явил, за да бъде изслушан, това решение е било прието, без да се извърши преценка по същество на евентуалното несъответствие на извеждането с този принцип. Следователно спорът в главното производство се отнася до спазването на принципа на забрана за връщане и до служебната проверка от съда в контекста не на приемането на решение за връщане, а на неговото изпълнение, когато процедурата за връщане продължава със задържането на съответния гражданин.

50. Както обаче е видно от точки 45—47 от настоящото заключение, задължението за служебна проверка на принципа на забрана за връщане е признато, когато националният орган възнамерява да приеме решение за връщане, или преди изпълнението на решение за връщане, по-специално в случай на промяна в обстоятелствата, настъпила след приемането на посоченото решение за връщане, която може да окаже значително въздействие върху преценката на положението на съответния гражданин, както и когато съдебен орган проверява условията за законосъобразност на постановена от административен орган мярка за задържане в хода на изпълнението на процедура за връщане.

51. Следователно такъв е случаят и на етапа от процедурата за връщане, отнасящ се до контрола от съдебен орган на законосъобразността на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна, разпоредено с цел извеждане на посочения гражданин в изпълнение на решение за връщане.

52. Освен това в настоящия случай, освен че принципът на забрана за връщане не е бил разгледан предварително нито от приелия решението за връщане компетентен национален орган, нито от постановилия задържането административен орган, запитващата юрисдикция посочва, че не съществува друг способ за ефективна съдебна защита, вследствие на който да бъде взето предвид актуалното положение на гражданина на трета страна.

53. При тези обстоятелства фактът, че GB се позовава на опасност от нечовешко или унизително отношение в случай на връщане в Алжир, ме кара да считам, че съдебният орган, отговорен за контрола за законосъобразност на задържането в изпълнение на решението за връщане, трябва при необходимост служебно да провери на този етап от процедурата дали GB може да бъде изложен на такава опасност в случай на връщане в предвидената страна на местоназначение.

54. Всъщност съдебната защита, гарантирана от член 47 от Хартата, не би била нито ефективна, нито пълна, ако националният съд не е задължен служебно да установи нарушението на принципа на забрана за връщане, когато *известните му по делото обстоятелства*, както са *допълнени или изяснени в хода на състезателното производство пред него*, са насочени към това да докажат, че решението за връщане се основава на *остаряла преценка* на рисковете от забранено от този принцип третиране, на

които съответният гражданин на трета страна се излага, ако трябва да се завърне в съответната трета страна [29].

55. Считам обаче, че е важно да се уточни, че органът, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането, не е длъжен непременно да преценява законосъобразността на решението за връщане, прието преди това, което може да е било основателно взето от компетентния национален орган и да е станало окончателно, или да замени решението на последния със свое [30]. Условията на обхвата на контрола от съда, който следва да провери законосъобразността на задържането, по принцип са въпрос на процесуална автономия на държавите членки, както и определянето на националните органи, компетентни да оценяват рисковете в случай на извеждане [31]. В Нидерландия обаче съдебният орган, компетентен да приема или осъществява контрол на решението за връщане, е различен от осъществяващия контрола за законосъобразност на задържането. Следователно последният не е компетентен да разглежда отново или да осъществява контрол за законосъобразност на решение за връщане, а може само да констатира наличието на такова решение.

56. В съдебното заседание нидерландското правителство уточнява, че съдът, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането, трябва по-специално да провери дали съществува разумна възможност за извеждане в съответствие с член 15, параграф 4 от Директива 2008/115, което предполага да провери дали органът, постановил мярката за задържане, е „взел предвид в достатъчна степен“ принципа на забрана за връщане, дали „правилно е преценил“ изявленията на гражданина в това отношение или дали е „претеглил този елемент“ по подходящ начин. Нидерландското правителство добавя обаче, че тази проверка е ограничена и че само административният орган, компетентен да се произнесе по молба за международна закрила, може да извърши цялостна проверка на положението на съответния гражданин, включително с оглед на принципа на забрана за връщане. Следователно, ако такава проверка не е била извършена от този административен орган, съдът също не е компетентен да я извърши за първи път, а гражданинът трябва да подаде нова молба за международна закрила. Нидерландското правителство счита освен това, че отделната и конкретна жалба, която съответният гражданин може да подаде, когато извеждането е de facto предвидено, осигурява достатъчна съдебна защита.

57. Противно на твърдяното от нидерландското правителство обаче, от съответния гражданин не може да се изисква да подаде друга молба за международна закрила, за да му бъде гарантирано пълното спазване на принципа на забрана за връщане, посочен в член 5 от Директива 2008/115 във връзка с член 19, параграф 2 от Хартата [32]. По същия начин от него не може да се очаква да подаде жалба по административен ред срещу „ефективното извеждане“, тъй като последното може да се извърши само след съобщаване на датата и часа на експулсирането и тъй като, както посочва запитващата юрисдикция, то не води системно до преценка на принципа на забрана за връщане и не позволява да се предотврати задържане, което може да се окаже необосновано.

[29] Вж. в този смисъл решения „Служебна проверка на задържането“ (т. 88) и Ararat (т. 50 и цитираната съдебна практика).

[30] Това не би било така, ако съдебният орган трябва да замени със свое решение това на административния орган, разпоредил задържането, или, в случай на удължаване на задържането — това на съдебния орган, постановил първоначалното задържане (вж. решения Mahdi (т. 62) и Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (т. 293).

[31] Вж. по аналогия решение Mahdi (т. 50); вж. също заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по съединени дела Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането) (C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:489, т. 73—76), както и по дело Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, т. 52).

[32] Вж. в този смисъл решение Ararat (т. 40 и 41).

58. Следователно, когато съдебният орган трябва да се произнесе по законосъобразността на задържането, трябва да му се предостави пълен и цялостен контрол в това отношение. Макар на този етап да не трябва да се проверява законосъобразността на влязло в сила решение за връщане, съдът, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането, трябва да може да направи пълна и актуална оценка на положението на гражданина и на рисковете в случай на връщане с оглед на принципа на забрана за връщане, когато последният никога преди това не е бил вземан предвид. Това важи в още по-голяма степен в случай на промяна в обстоятелствата, настъпила след приемането на решението за връщане, която може да окаже значително въздействие върху преценката на положението на съответния гражданин в светлината на принципа на забрана за връщане.

59. Ще добавя, че ако след оценка на актуалното положение на съответния гражданин съдебният орган, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането, стигне до заключението, че извеждането на този гражданин го излага на сериозна опасност да бъде подложен на нечовешко и унизително отношение или наказание, този орган следва, в съответствие с член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2008/115, да отложи извеждането, докато продължава да съществува такава опасност, както следва от цитираната в точки 42 и 44 от настоящото заключение съдебна практика.

60. При все това нито от Директива 2008/115, нито от практиката на Съда следва, че при отлагане на извеждането незаконно пребиваващият гражданин на трета страна трябва да бъде освободен незабавно, тъй като извеждането може да бъде отложено, докато продължава да съществува въпросната опасност. Освен това не всяко отлагане на извеждането е от такова естество, че винаги да опорочава законосъобразността на мярката за задържане. В зависимост от обстоятелствата компетентните органи могат да предвидят да извършат извеждането на по-късен етап, по-специално когато причините, поради които принципът на забрана за връщане не допуска текущото извеждане, се окажат временни [33].

61. Подчертавам все пак, че докато заинтересованото лице е задържано в приложение на Директива 2008/115, принципът на забрана за връщане се прилага в цялата си строгост и се спазват наложените от посочената директива правила и гаранции, включително по отношение на максималната продължителност за задържане, която е задължителна за всички държави членки. Констатирам обаче, че отлагането на извеждането поради принципа на забрана за връщане не е сред причините, поради които задържането може да бъде продължено за период, надвишаващ шест месеца, съгласно член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115.

62. Следователно, ако съдебният орган счита, с оглед на конкретните обстоятелства по делото и след като е разгледал актуалното положение на съответния гражданин, че по силата на принципа на забрана за връщане извеждането му в предвидената държава по местоназначение е изключено за неопределен срок, поради което не може да се счита, че процедурата по извеждане все още е в ход или че не съществува действителна възможност за успешно извеждане предвид максималните срокове, определени в Директива 2008/115, задържането вече не е обосновано и този гражданин трябва да бъде освободен незабавно.

63. Поради това предлагам на Съда да отговори на първия преюдициален въпрос, че членове 5 и 15 от Директива 2008/115 във връзка с член 6, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че съдебният орган, който следва да осъществи

[33] Такъв може да бъде случаят например на опонент на действащия политически режим в неговата държава, когато предстои промяна на този режим.

контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че принципът на забрана за връщане допуска това извеждане, когато този принцип не е бил взет предвид преди това, особено в случай на промяна в обстоятелствата, настъпила след приемането на решението за връщане, която може да окаже значително въздействие върху преценката на положението на съответния гражданин в светлината на принципа на забрана за връщане.

По втория въпрос

64. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали членове 5 и 15 от Директива 2008/115[34] във връзка с член 6, член 7, член 24, параграф 2 и член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че съдебният орган, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че семейният живот и висшият интерес на детето, посочени в член 5 от Директива 2008/115, допускат това извеждане, когато те не са били взети предвид преди това.

65. Припомням, че когато прилагат Директива 2008/115, включително когато възнамеряват да приемат решение за връщане или мярка за извеждане по отношение на незаконно пребиваващ гражданин на трета държава, държавите членки са длъжни да спазват основните права, които са признати на този гражданин с Хартата.

66. Същото се отнася по-специално за правото на зачитане на личния и семейния живот, на което може да се позове незаконно пребиваващ гражданин на трета страна, който е баща на ненавършило пълнолетие дете, и което е гарантирано в член 7 във връзка с член 24, параграф 2 от Хартата, предвиждащ задължението да се гарантира, че при всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето е от първостепенно значение[35]. При все това, за разлика от защитата срещу всяко нечовешко и унизително отношение, прогласена в член 4 от Хартата, правата, гарантирани с членове 7 и 24 от Хартата, нямат абсолютен характер[36].

67. Освен това от член 5, букви а) и б), от Директива 2008/115 следва, че при прилагането на тази директива държавите членки са длъжни да вземат надлежно предвид висшия интерес на детето. Тази разпоредба представлява общо правило, което не може да се тълкува ограничително, и транспонира в посочената директива задължението по членове 7 и 24 от Хартата. Ето защо Съдът е постановил, че член 5 от Директива 2008/115 във връзка с член 24 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че държавите членки са длъжни надлежно да вземат предвид висшия интерес на детето *на всички етапи на производството*, преди да приемат решения като решение за връщане, евентуално

[34] Както е посочено в бележка под линия 16 от настоящото заключение, въпросите относно законосъобразността на задържането, които се поставят в главното производство, не попадат в обхвата на член 13 от Директива 2008/115.

[35] Вж. в този смисъл решения от 14 януари 2021 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице) (C-441/19, EU:C:2021:9, т. 45), и от 11 март 2021 г., État belge (Връщане на родител на ненавършило пълнолетие лице) (C-112/20, наричано по-нататък „решение „Връщане на родител на ненавършило пълнолетие лице“, EU:C:2021:197, т. 36 и 41).

[36] Вж. решение от 22 февруари 2022 г., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Цялост на семейството — Вече предоставена закрила) (C-483/20, EU:C:2022:103, т. 36).

придружено от забрана за влизане, които имат важни последици за ненавършило пълнолетие лице дори когато адресат на това решение не е ненавършилото пълнолетие лице, а един от неговите родители[37]. Съдът е добавил, че това се отнася и за мярка за извеждане, която не може да бъде приета, ако нарушава правото на зачитане на семейния и личния живот на съответния гражданин[38].

68. От тази съдебна практика следва, от една страна, че член 5 от Директива 2008/115 не допуска да бъде прието решение за връщане по отношение на гражданин на трета страна, без преди това да се вземат предвид неговият семеен живот и висшият интерес на неговото ненавършило пълнолетие дете, и от друга страна, че поради съображения, свързани с висшия интерес на детето, съдебният орган може да не прибегне до извеждане.

69. Ето защо според мен съображенията, свързани с висшия интерес на детето, трябва да могат да бъдат взети предвид и на етапа на контрола за законосъобразност на мярка за задържане, издадена с цел извеждане, когато този интерес не е бил предварително разгледан в хода на процедурата за връщане и когато не съществува друго ефективно средство за защита.

70. Ще добавя, че Съдът е имал възможност да уточни някои от релевантните елементи, които трябва да се вземат предвид при преценката на опасността съответното дете да се наложи да напусне територията на Съюза в случай на извеждане на неговия родител, гражданин на трета страна. Следователно трябва да се вземе предвид въпросът кой от родителите действително упражнява родителските права върху детето, и дали съществува действително отношение на зависимост между детето и родителя, гражданин на трета страна, дали родителят, гражданин на трета страна, е поел полагането на грижите за детето в правно, финансово или емоционално отношение, както и обстоятелството, че другият родител действително може и е готов сам да поеме ежедневната и действителна грижа за детето. Тези констатации трябва да се направят, като се вземат предвид всички обстоятелства в конкретния случай, по-специално възрастта, физическото и емоционалното развитие на детето, степента на емоционалната му обвързаност както с родителя, гражданин на Съюза, така и с родителя, гражданин на трета страна, а също и опасността, която раздялата с последния би породила за душевното равновесие на това дете. Съдът обаче е добавил, че само икономическите съображения или желанието за запазване на целостта на семейството на територията на Съюза не са достатъчни, както и наличието на семейна връзка, независимо дали биологична, или правна[39].

71. Освен това Съдът вече е приел, че заинтересованото лице има задължение за лоялно сътрудничество с компетентния национален орган, което изисква това лице да му сътрудничи, за да му предостави цялата релевантна информация във връзка с личното и семейното си положение и евентуално да го информира в най-кратки срокове за всяка промяна в семейния си живот, която е от значение. Всъщност гражданинът на трета страна

[37] Вж. в този смисъл решения от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия) (C-82/16, наричано по-нататък „решение „Събиране на семейството в Белгия“, EU:C:2018:308, т. 104), от 14 януари 2021 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице) (C-441/19, EU:C:2021:9, т. 44), решение „Връщане на родител на ненавършило пълнолетие дете“ (т. 31—43) и решение от 27 април 2023 г., M.D. (Забрана за влизане в Унгария) (C-528/21, EU:C:2023:341, т. 89—91).

[38] Вж. в този смисъл решение „Извеждане — Медицински канабис“ (т. 91 и 92).

[39] Вж. в този смисъл решения „Събиране на семейството в Белгия“ (т. 70—75 и цитираната съдебна практика) и „Връщане на родител на ненавършило пълнолетие лице“ (т. 26 и 27 и цитираната съдебна практика).

не може да използва правото си да иска промените в семейното му положение да бъдат отчетени като средство за неограничено възобновяване или продължаване на процедурата за връщане [40].

72. В настоящия случай от материалите по делото е видно, че детето, по отношение на което гражданинът на трета страна твърди, че е баща, е родено на 18 септември 2024 г., че този гражданин на трета страна е подал молба за международна закрила на 11 септември 2024 г. и че не се е явил на интервюто относно причините за тази молба. Решението за връщане е прието на 7 октомври 2024 г. и посоченият гражданин не го е обжалвал.

73. Следователно, ако компетентният национален орган, приел заповедта за връщане, не е могъл да разгледа въпроса за висшия интерес на детето или за семейния живот на съответния гражданин, това се дължи не на промяна във фактическите обстоятелства, тъй като детето е родено преди приемането на решението за връщане, а на обстоятелството, че този гражданин не се е явил на интервюто относно причините за молбата му за международна закрила и не е обжалвал решението за връщане. Позоваването на вече съществуващи фактически обстоятелства на по-късен етап от производството само по себе си не може да представлява промяна в обстоятелствата.

74. Според мен, в съответствие с гореизложеното и като се има предвид значението, което правото на Съюза придава на отчитането на висшия интерес на детето, при условие че не може да се счита, че съответният гражданин не е изпълнил задължението си за лоялно сътрудничество (което запитващата юрисдикция следва да провери с оглед на обстоятелствата по делото), висшият интерес на детето и семейният живот на гражданина трябва да могат да бъдат разгледани преди извеждането на посочения гражданин. Следователно съдът, на който е възложен контролът за законосъобразност на задържането, трябва да може да провери дали тези интереси допускат извеждането.

75. За тази цел той следва да провери по-специално доказателствата, че съответният гражданин е баща на детето, с което евентуално има такова отношение на зависимост, че детето ще бъде принудено да придружи въпросния гражданин на трета страна и да напусне територията на Съюза, както и да вземе предвид факта, че детето вече има родител, на когото е предоставено разрешение за пребиваване в държава — членка на Съюза [41]. Може евентуално да се наложи извеждането да бъде отложено, за да се избегне положение, при което могат да бъдат нарушени основните права на детето, или дори съответният гражданин да бъде освободен.

76. Ето защо предлагам на Съда на втория преюдициален въпрос да се отговори, че членове 5 и 15 от Директива 2008/115 във връзка с член 6, член 7, член 24, параграф 2 и член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че съдебният орган, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила

[40] Вж. в този смисъл решение „Събиране на семейството в Белгия“ (т. 103 и 105). С оглед на конкретните обстоятелства по това дело Съдът е приел, че когато срещу гражданин на трета страна вече е било постановено решение за връщане — и в това първо производство той е имал възможност да изтъкне съществували още към този момент обстоятелства, отнасящи се до семейния му живот, на които основава молбата си за предоставяне на разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството, компетентният национален орган не може да бъде упрекван, ако във второто производство за връщане не вземе предвид посочените обстоятелства, които заинтересованото лице е следвало да изтъкне на предишен стадий на производството (т. 106 и 107 от решението).

[41] Запитващата юрисдикция уточнява, че жалбоподателят е заявил, че бившата му партньорка и нейното дете имат разрешение за пребиваване във Франция.

решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че семейният живот и висшият интерес на детето, посочени в член 5 от Директива 2008/115, допускат това извеждане, когато те не са били взети предвид преди това, при условие че не може да се счита, че съответният гражданин не е изпълнил задължението си за лоялно сътрудничество, което запитващата юрисдикция следва да провери с оглед на обстоятелствата по делото.

Заключение

77. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, поставени от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Районен съд Хага, заседаващ в Рурмонд, Нидерландия), по следния начин:

„1) Членове 5 и 15 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, във връзка с член 6, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз

трябва да се тълкуват в смисъл, че

съдебният орган, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че принципът на забрана за връщане допуска това извеждане, когато този принцип не е бил взет предвид преди това, особено в случай на промяна в обстоятелствата, настъпила след приемането на решението за връщане, която може да окаже значително въздействие върху преценката на положението на съответния гражданин в светлината на принципа на забрана за връщане.

2) Членове 5 и 15 от Директива 2008/115 във връзка с членове 6 и 7, член 24, параграф 2 и член 47 от Хартата на основните права

трябва да се тълкуват в смисъл, че

съдебният орган, който следва да осъществи контрол за законосъобразност на задържането на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото извеждане в изпълнение на влязло в сила решение за връщане, е длъжен при необходимост служебно да се увери, че семейният живот и висшият интерес на детето, посочени в член 5 от Директива 2008/115, допускат това извеждане, когато те не са били взети предвид преди това, при условие че не може да се счита, че съответният гражданин не е изпълнил задължението си за лоялно сътрудничество, което запитващата юрисдикция следва да провери с оглед на обстоятелствата по делото“.